

Sisällysluettelo

1	YLEISTÄ.....	3
1.1	Toimintaympäristön kuvaus.....	3
1.2	Varsinais-Suomen pelastuslaitos.....	4
1.3	Nykytoiminnan kuvaus	5
1.4	Pelastuslaitoksen strategia ja strategiset painopisteet	5
2	PELASTUSTOIMEN PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN VALMISTELU.....	7
2.1	Pelastuslaki 379/2011 ja Valtioneuvoston asetus 407/2011 pelastustoimesta.....	7
2.2	Ohje pelastustoimenpalvelutasopäätöksen sisällöstä ja rakenteesta (SM-2007-03067/Tu-31)	7
2.3	Alueen riskien tunnistaminen ja analysointi	8
3	RISKIENHALLINNAN PALVELUT	11
3.1	Valvonta	11
3.1.1	Valvontasuunnitelma	11
3.1.2	Nuohous	12
3.1.3	Maankäytön suunnittelu.....	13
3.2	Varautuminen.....	13
3.2.1	Varautuminen.....	14
3.2.2	Väestönsuojelu.....	14
3.2.3	Palontutkinta ja ulkoinen pelastussuunnitelma.....	15
4	OPERATIIVISET PALVELUT	16
4.1	Pelastustoiminnan toimintavalmius	16
4.1.1	Valmius suuronnettomuuksia varten.....	18
4.1.2	Pelastustoiminnan johtaminen	19
4.1.3	Viesti- ja johtokeskus.....	20
4.1.4	Sopimuspalokunnat.....	20
4.1.5	Pelastussukellus	21
4.1.6	Alus- ja meritoiminta	23
4.1.7	Öljyvahinkojen torjunta ja siihen liittyvä suunnittelu.....	24
4.1.8	Sammutusvesihuollon suunnittelu ja toteuttaminen	25
4.2	Ensihoitopalveluiden tuottaminen sopimusperusteisesti.....	26
4.2.1	TEMS (Tactical Emergency Medical Service).....	26
4.2.2	HEMS (Helicopter Emergency Medical Service).....	26

5	TUKIPALVELUT	28
5.1	Hallintopalvelut.....	28
5.2	Henkilöstöpalvelut	28
5.3	Talouspalvelut	30
5.4	Tekniset palvelut	31
5.5	Koulutus- ja viestintäpalvelut	31
5.5.1	Turvallisuusviestintä	31
5.5.2	Henkilöstökoulutus	32
5.5.3	Viestintä ja tiedottaminen	33
5.6	Sisäisen turvallisuuden palvelut.....	33
5.7	Kehittämispalvelut	35
6	KEHITTÄMISSUUNNITELMA JA KUSTANNUSVAIKUTUKSET	36
6.1	Osaava, motivoitunut ja toimintakykyinen henkilöstö.....	36
6.2	Osaavat, motivoituneet ja toimintakykyiset sopimuspalokunnat.....	37
6.3	Toimiva, kattava ja riittävä paloasemaverkosto	38
6.4	Toiminnan edellyttämät riittävät taloudelliset resurssit	39
7	PÄÄTÖKSEN VALVONTA	41
8	VOIMAANTULO	42

1 YLEISTÄ

Pelastustoimen tehtävänä on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ennalta ehkäiseminen, pelastustoiminta onnettomuustilanteissa, poikkeusolojen väestön-suojelutehtävien hoitaminen sekä niihin varautuminen. Pelastustoimen perustavoitteena on estää onnettomuudet, erityisesti tulipalot ennalta. Onnettomuuksien sattuessa pelastustoimen on kyettävä antamaan apua nopeasti ja tehokkaasti. Pelastustoimen tulee varautua myös erilaisiin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi pelastustoimi tekee yhteistyötä muiden viranomaisten, alueen yhteisöjen ja asukkaiden kanssa. Tehokas onnettomuusriskien hallinta edellyttää jatkuvaa riskien ja niissä tapahtuvien muutosten seuranta ja arviointia.

Vuodesta 2004 Suomen pelastustoimi on hoidettu alueellisena. Suomi on jaettu 22 pelastustoimen alueeseen, joista jokainen pelastustoimen alue muodostaa oman hallinnollisen kokonaisuuden. Kunnat ovat päättäneet millaisella hallintomallilla pelastustoimen hallinto toteutetaan.

1.1 Toimintaympäristön kuvaus

Pelastuslaitokseen kohdistuu lähivuosina monenlaisia haasteita, jotka perustuvat toimintaympäristön muutoksiin, pelastustoimen uuteen lainsäädäntöön ja kansalaisten odotuksiin. Pelastuslaitoksen on muuttuvissa olosuhteissa kyettävä hoitamaan tehtäviään tehokkaasti ja taloudellisesti.

Pelastuslaitoksen hälytysluonteiset tehtävät ovat joka vuosi lisääntyneet. Kyseessä on yleinen valtakunnallinen ilmiö ja tehtävien kasvu perustuu osin tehtäväkentän laajenemisesta ja erityisesti lääkinnällisen pelastustoimen tehtävissä. Myös kynnys avun pyytämiseen on madaltunut. Ongelmaksi on koko maassa noussut suurten tulipalojen ja niistä aiheutuneiden vahinkojen voimakas kasvu. Myös tuhopolttojen määrä on ollut kasvussa. Suuronnettomuuksien riski on edelleen olemassa erityisesti liikenne-onnettomuuksien ja tulipalojen osalta. Meteorologisten arvioiden mukaan ilmasto on lämpenemässä. Ilmaston muutoksesta aiheutuu pelastuslaitokselle toimintavaatimuksia erityisesti sään ääri-ilmiöiden kuten metsä- ja maastopalojen, tulvien ja myrskyjen lisääntymisen myötä. Varsinais-Suomen toimintaympäristön kartoittamisessa on myös käytetty hyväksi valtakunnallisen pelastustoimen strategiaa sekä tulevaisuus-luotausraadin skenaariotyön tuloksia.

Väestön ikärakenne muuttuu nopeasti eliniän pidentyessä ja syntyvyyden pysyessä alhaisena. Väestö keskittyy lisääntyvässä määrin kasvukeskusalueille ja yksinasuvien

vanhusten määrä lisääntyy. Palvelujen tarve lisääntyy kasvukeskusalueilla ja palvelujen turvaaminen harvaan asutuilla alueilla vaikeutuu. Ikääntyminen vaikuttaa myös sopimuspalokuntien rekrytointi- ja toimintamahdollisuuksiin. Ihmisten vapaaehtoisuuden väheneminen asettaa suuren haasteen pelastuslaitokselle. Ihmiset eivät halua sitoutua enää pitkäkestoisiin asioihin ja toisaalta vapaaehtoistoiminnan halutaan yhä enemmän tukevan henkilökohtaisia tavoitteita. Harvaan asutulla seuduilla vapaaehtoispalokuntatoiminnan tulevaisuuden turvaaminen edellyttää pelastuslaitokselta merkittävää panostusta. Yksinasuvien osalta tulipalojen ja muiden onnettomuuksien riski kasvaa.

Pelastustoimen päätoimisen henkilöstön keski-ikä kohoaa. Pelastuslaitoksen kehittyminen vaikuttaa myös koulutustarpeeseen. Ikääntyvän henkilöstön sijoittaminen heidän kuntoaan vastaavaan tehtäviin on haaste pelastuslaitokselle.

Kuntien taloudellinen kehitys ei ole viime aikoina ollut suotuisa. Vuonna 2008 käynnistynyt taloudellinen kriisi vaikuttaa edelleen ja taloudelliset kriisit lähialueilla saattavat edelleen vaikuttaa myös Suomen talouteen. Pelastuslaitoksen tehtävä on osaltaan ylläpitää turvallisuuden erityistä merkitystä sekä turvallisuuspalveluja vaativissa taloudellisissa olosuhteissa.

Väestöltä edellytetään enemmän omatoimista varautumista sekä tämän päivän että myös poikkeusolojen uhkien ja vaarojen. Tämä aiheuttaa poikkeusoloihin liittyvälle turvallisuusviestinnälle erityisiä haasteita sekä määrän laadun että yhteistoiminnan kehittämisen kannalta.

1.2 Varsinais-Suomen pelastuslaitos

Varsinais-Suomen pelastuslaitos vastaa pelastustoimesta 28 kunnan alueella. Pelastuslaitoksen toiminta-alue on kooltaan samankokoinen kuin Varsinais-Suomen maakunta: alueen pinta-ala on yhteensä 20.539 km², mistä maa-aluetta 10.663 km² ja muu osa 9.876 km² vesialuetta. Alueen asukasmäärä oli 31.12.2010 465.183, joista 417.906 suomenkielisiä, 26.663 ruotsinkielisiä ja 20.606 muita kieliä äidinkielenään puhuvia. Ulkomaalaisia kansalaisia alueella asuu 14.570 henkilöä.

Varsinais-Suomen maantieteelliseen alueeseen kuuluvat myös Saaristomerren vesialueet. Saaristo aiheuttaa palvelutasolle oman haasteellisen riskitarkastelun, sillä Saaristomeri muodostuu noin 22.000 saaresta. Ilman kiinteää tieyhteyttä asuu 4289 henkilöä 176 saarella. Alueella on kesämökkejä noin 48.000. Mantereella sijaitsee mm. isoja sairaaloita, matkustaja- sekä öljysatamia, petrokemian teollisuutta, vilkasta maantie- ja raideliikennettä, kansainvälinen lentokenttä sekä puolustusvoimien kohteita.

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen visio on olla kehittyvä alansa valtakunnallinen suunnannäyttävä ja laadukkaiden pelastus-, turvallisuus- ja ensihoitopalveluiden tuottaja. Pelastuslaitoksen toiminta-ajatus on tuottaa laadukkaita pelastustoiminta-, turvallisuus- ja ensihoitopalveluja Varsinais-Suomessa ammattitaitoisesti, tasapuolisesti ja nopeasti kaikkina vuorokauden aikoina. 24 h -valmiudessa olevia paloasemia alueella on yksitoista ja 8 h -valmiudessa olevia paloasemia kolme. Paloasemia on yhteensä 83 ja alueella toimii 67 sopimuspalokuntaa.

Varsinais-Suomen pelastuslaitos suorittaa ensihoitopalveluita alueen terveyskeskusten kanssa tehtyjen sopimusten perusteella.

1.3 Nykytoiminnan kuvaus

Aluepelastuslaitoksen perustehtäviin kuuluvat ihmisten, omaisuuden, eläimien ja ympäristön pelastaminen ja suojaaminen sekä onnettomuuksien ennaltaehkäisy ja turvallisuuskulttuurin edistäminen.

Varsinais-Suomen kunnat vastaavat Varsinais-Suomen alueen pelastustoimen järjestämisestä. Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen ylimpänä päättävänä monijäsenisenä toimielimenä toimii Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta. Pelastuslaitosta johtaa pelastusjohtaja. Pelastuslaitoksella on 587 virkaa ja tointa. Laitoksen toiminta on jaettu kolmeen pelastuspäälliköiden johtamaan palvelualueeseen:

- **riskienhallinnan palvelualue**, johon kuuluvat valvonta sekä varautumisen palveluyksiköt.
- **operatiivinen palvelualue**, johon kuuluvat pelastustoiminta sekä ensihoidon palveluyksiköt.
- **tukipalveluiden palvelualue**, johon kuuluvat talouden, koulutuksen ja viestinnän, hallinnon, henkilöstön, teknisen, sisäisen turvallisuuden sekä kehittämisen palveluyksiköt.

1.4 Pelastuslaitoksen strategia ja strategiset painopisteet

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen nykyinen voimassa oleva palvelutasopäätös on edeltäjänsä mukaisesti toiminut pelastuslaitoksen strategisena pohjana. Palvelutasopäätös on aina vahvistettu valtuustokaudeksi kerrallaan. Neljän vuoden perspektiivi oli riittävä, kun pelastuslaitos oli käynnistämisyvaiheessa. Vuonna 2011 hyväksyttiin pelastuslaitoksen strategia 2020, joka on hyvin linjassa valtakunnallisten strategioiden kanssa. Strategia 2020 tavoitteena on luoda yhteinen arvopohja

pelastuslaitoksen työlle. Strategiassa määritellään yhteiset arvot, yhteinen visio sekä pelastuslaitoksen toiminta-ajatus. Varsinais-Suomen pelastuslaitos on kehittyvä alansa valtakunnallinen suunnannäyttävä ja laadukkaiden pelastus-, turvallisuus- ja ensihoitopalveluiden tuottaja. Pelastuslaitoksen henkilöstö tuottaa laadukkaita palveluja yhteisten arvojen mukaisesti ammattitaitoisesti, nopeasti ja tasapuolisesti koko Varsinais-Suomen maakunnan alueella. Strategiassa määritellään myös tulevaisuuden tärkeimmät painopisteet, jotka tulee erityisesti huomioida palvelutasopäätöksen suunnittelussa, jotta vision tavoite saavutetaan. Pelastuslaitoksen strategiset painopistealueet ovat 1) osaava, motivoitunut ja toimintakykyinen henkilöstö, 2) osaavat, motivoituneet ja toimintakykyiset sopimuspalokunnat, 3) toimiva ja kattava/riittävä paloasemaverkosto, 4) tyytyväiset asiakkaat ja kuntaomistajat sekä 5) toiminnan edellyttämät riittävät taloudelliset resurssit. Strategian toteuttamista mitataan niillä mittareilla, jotka löytyvät seuraavan strategiatason käytännön vuosiohjelmista. Palvelutasopäätös perustuu strategiaan ja siinä määritellään tarkemmin ne voimavarat ja resurssit, joilla yhteiseen visioon tähdätään.

2 PELASTUSTOIMEN PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN VALMISTELU

Palvelutasopäätöksen valmistelussa on huomioitu mm. Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa (valtioneuvoston periaatepäätös 16.12.2010) esiin nostetut yhteiskunnan turvallisuuteen vaikuttavat linjaukset. Turvallisuusstrategiassa on esitetty 13 erilaista uhkakuvaa, jotka ohjaavat mm. pelastustoimen pelastus-, turvallisuus- ja valmiussuunnittelua. Lisäksi valmistelussa on huomioitu aikaisempien palvelutasopäätösten toteutumista.

Varsinais-Suomen pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmistelu on aloitettu vuoden 2011 syksyllä. Työtä ohjaamaan nimettiin pelastuslaitoksen johtoryhmä ja kutsuttuina asiantuntijoina toimivat palveluyksiköiden päälliköt. Työn aikatauluksi sovittiin, että palvelutasopäätöksen sisällysluetteloluonnos tuli olla valmiina 2011 loppuvuodesta, jonka jälkeen luonnos esiteltiin erillisessä aluepelastuslautakunnan palvelutasoa koskevassa seminaarissa 22.3.2012. Seminaarissa pyydettiin lautakunnan näkemykset palvelutasopäätöksen tarkemmista suuntaviivoista. Seminaarin jälkeen palvelutasopäätöstä valmisteltiin lautakunnan antamien ohjeiden mukaisesti esitysmuotoon. Tämän jälkeen lähetetään luonnos palvelutasopäätöksestä kuntiin lausunnolle toukokuussa 2012. Aluepelastuslautakunta päättää vuosien 2013–2016 pelastustoimen palvelutasosta 2012 syksyllä.

2.1 Pelastuslaki 379/2011 ja Valtioneuvoston asetus 407/2011 pelastustoimesta

Pelastuslain 379/2011 § 29 mukaan alueen pelastustoimen on laadittava palvelutasopäätös. Alueen pelastustoimi päättää palvelutasosta kuntia kuultuaan. Päätöksessä on selvitettävä alueella esiintyvät uhat, arvioitava niistä aiheutuvat riskit, määriteltävä toiminnan tavoitteet ja käytettävät voimavarat sekä palvelut ja niiden taso. Palvelutasopäätökseen tulee myös sisältyä suunnitelma palvelutason kehittämisestä. Päätös on laadittava olemaan voimassa määrääjän. Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin palvelutasopäätöksen sisällöstä ja rakenteesta.

2.2 Ohje pelastustoimen palvelutasopäätöksen sisällöstä ja rakenteesta (SM-2007-03067/Tu-31)

Sisäasiainministeriön pelastusosasto on 2007 antanut ohjeen pelastustoimen palvelutasopäätöksen sisällöstä ja rakenteista (SM-2007-03067/Tu-31).

Ohjeen mukaan pelastustoimen palvelutason tulee kattaa pelastuslaissa ja valtioneuvoston asetuksessa määritetyt alueen pelastustoimen järjestämiseen kuuluvat tehtävät.

Palvelutasopäätöksessä on huomioitava pelastustointa koskeva lainsäädäntö ja niiden perusteella annetut ohjeet, pelastustointa koskevat valtakunnalliset strategiat, ohjelmat ja tulostavoitteet sekä alueen pelastustoimen toimintaympäristö, uhat ja riskianalyysi sekä visio ja strategia, joista alueelliset tavoitteet johdetaan.

Palvelutasopäätös on lakisääteinen alueen pelastustoimen järjestämisen peruste. Palvelutasopäätös on oltava yhteensopiva voimassa olevan lainsäädännön kanssa, jolloin palvelutason on oltava vähintään laissa edellytetyllä tasolla.

Pelastustoimen palvelutason tulee vastata alueella esiintyviä onnettomuusuhkia ja pelastustoimi on suunniteltava sekä toteutettava siten, että onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

Pelastustoimen tehtäviin kuuluu omalta osaltaan varautuminen ja valmiussuunnittelu sekä kuntien tukeminen varautumis- ja valmiussuunnittelutehtävissä.

2.3 Alueen riskien tunnistaminen ja analysointi

Pelastuslain (379/2011) tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Lain tavoitteena on myös, että onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti.

Pelastuslain mukaisesti yhteiskuntaan pyritään luomaan sellaiset puitteet, että yksittäiset ihmiset, yhteisöt ja viranomaiset voivat elinympäristössään ja toiminnassaan ehkäistä onnettomuuksia sekä varautua rajoittamaan ja torjumaan onnettomuuksista aiheutuvia vahinkoja ja seurauksia. Pelastuslain mukaisella pelastustoimen järjestelmällä pyritään varmistamaan, että onnettomuuksien uhatessa tai jo tapahduttua ihmiset saavat tarvitsemaansa järjestäytynyttä apua ja että onnettomuuden vaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi yksilöille ja yhteiskunnan tärkeille toiminnoille. Pelastustoimeen kuuluvat riskien arviointi, onnettomuuksien ehkäisy ja pelastustoiminta sekä pelastustoimen järjestelmän suunnittelu ja mitoittaminen toimintaympäristön riskien mukaan.

Pelastustehtävien määrä on ollut viime vuosina jatkuvassa nousussa. Yksittäisinä tehtäväkokonaisuuksina ovat nousseet erityyppiset luonnononnettomuudet (rankkasateet, runsaat lumisateet, tulvat), joihin varautuminen edellyttää erityissuunnittelua yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tähän suunnitteluun sisältyy myös alueen saaristo-olosuhteiden huomioiminen kaikissa sääolosuhteissa.

Pelastuslain mukaiset tehtävät on järjestettävä niin, että ne kyetään hoitamaan myös yhteiskuntaa kohtaavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Alueen pelastustoimen riskialuejako on laadittu sisäasiainministeriön pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisesti.

Riskiruutu muodostuu 1 km x 1 km kokoisesta alueesta. Riskiluokka määritellään jokaiselle riskiruudulle. Riskiluokka määräytyy kullekin ruudulle regressiomallin avulla arvioitun riskitason perusteella.

Regressiomallin selittäjinä ovat asukasluku, kerrosala ja niiden yhteisvaikutus. Regressio arvioidaan toteutuneiden rakennuspalojen perusteella ja kullekin 1 km x 1 km riskiruudulle määritetään riskitaso.

Riskitaso osoittaa, missä ruudussa A- ja B-kiireellisyysluokan pelastustoimintaa edellyttäviä onnettomuuksia tapahtuu kaikkein todennäköisimmin.

Riskikohteet ovat yksittäisiä riskikohteita, joista aluepelastuslaitos ylläpitää riski-kohdeluetteloa, tapahtumia ja yleisötilaisuuksia, joiden varalta tarvitaan erityisiä järjestelyjä.

Riskiluokkien määrittämisperusteena käytetään regressiomallilla määritettyä riskitasoa.

I Riskiluokka	$\text{Riskitaso} \geq 1$
II Riskiluokka	$0,25 \leq \text{Riskitaso} < 1$
III Riskiluokka	$0,1 \leq \text{Riskitaso} < 0,25$
IV Riskiluokka	$\text{Riskitaso} < 0,1$

Varsinais-Suomessa asukkaiden määrä on ollut jatkuvassa kasvussa. Vuodesta 2004 vuoteen 2011 koko maakunnan väkiluku on noussut noin 11.000 asukkaalla.

Riskien arviointi tehdään toiminta-alueen tyypillisten päivittäisonnettomuuksien mukaan sekä merkittävimpien yksittäisten riskikohteiden osalta kohdekohtaisesti. Riskialttiissa kohteissa onnettomuuksien omatoiminen estäminen ja valvonta sekä vahinkojen rajoittaminen ovat keskeisiä toimenpiteitä.

Riskin hallitseminen suunnitellaan siten, että riskialttiissa kohteissa päivittäisellä toimintavalmiudella kyetään tilanne saamaan hallintaan. Onnettomuuksien estämiseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi tehdyt ennaltaehkäisevät toimenpiteet ja omatoiminen varautuminen ovat keskeisiä.

Regressioanalyysi ei tunnista kaikkien onnettomuustyyppien aiheuttamia uhkia. Tämän vuoksi valmiutta suunniteltaessa analysoidaan erikseen niiden onnettomuustyyppien tarpeet, jotka vaativat erityisjärjestelyitä. Esimerkiksi

vesipelastuksen, kemikaalintorjunnan, korkealta pelastamisen ja raskaan raivauskaluston tarpeet suunnitellaan erikseen uhkiin perustuen.

Varsinais-Suomen maakunnan riskialuejako on päivitetty maaliskuussa 2011 ja Varsinais-Suomen pelastustoimen alueen merkittävimmät riskikohteet ja niiden muodostumisen periaatteet ovat palvelutasopäätöksen liitteenä (liite 1).

Päätös:

- pelastuslaitoksen riskialueet suunnitellaan siten, että käytetään 1 km x 1 km riskiruudukkoa.

3 RISKIENHALLINNAN PALVELUT

Riskienhallinnan palvelualue jakaantuu valvonnan ja varautumisen palveluyksikköön. Valvonnan palveluyksikkö huolehtii mm. pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyyn lupalausunto- ja valvontatoimenpiteistä valvontasuunnitelman mukaisesti. Varautumisen palveluyksikkö huolehtii yleisestä varautumisesta (pelastuslaki ja palvelutasopäätös) ja turvallisuus- ja valmiussuunnittelusta, sekä ohjaa, tukee ja yhteen sovittaa kuntien, laitosten, yritysten ja yhteisöjen valmiussuunnittelua ja varautumista. Molemmat palveluyksiköt osallistuvat lisäksi palvelutasopäätöksen ja talousarvion tausta-aineiston tuottamiseen ja pelastuslaitoksen turvallisuusviestintään.

3.1 Valvonta

Pelastuslaissa 379/2011 tai sen nojalla annetuissa säädöksissä ei enää määritellä palotarkastettavia kohteita, vaan pelastuslaitos määrittelee itse palotarkastettavat kohteet alueella esiintyvien uhkien ja riskien perusteella.

Palotarkastusten lisäksi alueen pelastusviranomaisen suorittaa myös asiakirjavalvontaa, jonka tarkoituksena on varmistaa velvoitteiden noudattamista kohteessa. Tämä tapahtuu esimerkiksi kohteen laatiman pelastussuunnitelman, sekä muiden palo- ja poistumisturvallisuudesta laadittujen asiakirjojen perusteella ja omavalvontalomakkeiden käytön kautta. Lainsäädännön muutoksella on tarkoitus kohdentaa pelastuslaitoksen valvonta alueen riskien ja muiden erityisten valvontatarpeiden mukaisesti.

3.1.1 Valvontasuunnitelma

Pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmassa on määritelty valvontakohteet, niiden valvontaväli ja vaadittavat resurssit. Valvontatoimen painopisteet perustuvat valvontasuunnitelman mukaisesti alueen riski- ja uhka-analyysiin. Valvontatoiminta suunnitellaan ensisijaisesti kohteisiin, joissa riskit ja uhkat ovat merkittävämpiä. Näissä kohteissa Varsinais-Suomen pelastuslaitos määrittelee myös tarkastusvalvontataajuuden valvontasuunnitelman mukaisin ehdoin. Periaatteena valvontataajuuden määrittämisessä on arvioivassa valvonnassa todettu turvallisuustason saavuttaminen.

Pelastuslain 379/2011 § 96 mukaan pelastuslaitos voi periä maksun valvontasuunnitelman mukaisen palotarkastuksen tai muun valvontatoimenpiteen suorittamisesta. Perittävien maksujen suuruudesta päättää alueen pelastustoimi

hyväksymässään taksassa. Alueen pelastustoimen tulee määrätä suoritteistaan perimät maksut siten, että ne vastaavat suuruudeltaan enintään suoritteen tuottamisesta alueen pelastustoimelle aiheutuneiden kokonaiskustannusten määrää. Valvontatoimenpiteen maksullisuus perustuu alueen pelastustoimelle sen tuottamisesta aiheutuneisiin kokonaiskuluihin.

Liitteenä on Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma (liite 2).

Päätös:

- pelastuslaitos laatii pelastuslain 379/2011 § 79 mukaisen valvontasuunnitelman, joka päivitetään vuosittain alueen riskianalyysien perusteella.

3.1.2 Nuohous

Pelastuslain mukaan alueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta ja nuohouspalvelujen asianmukaisesta järjestämisestä. Pelastuslaissa 379/2011 §:ssä 13 todetaan nuohoustöiden vastuista ja §:ssä 59 nuohouspalvelujen vaihtoehtoisista tuottamistavoista. Varsinais-Suomen pelastustoimen alueella nuohoustoimi järjestetään aluepelastuslautakunnan päätöksen mukaisesti pelastuslain 379/2011 § 13 kohdan 2 mukaisesti siten, että alueella on piirinuohousjärjestelmä. Nuohoustaksan päättää aluepelastuslautakunta.

Varsinais-Suomen alueella on tällä hetkellä 61 aluepelastuslautakunnan päättämää nuohouspiiriä, joissa kaikissa toimii itsenäisenä yrittäjänä toimiva piirinuohooja. Nuohouspiirijakoa tai palvelujen tuottamistapaa voidaan muuttaa aluepelastuslautakunnan erillisellä päätöksellä palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana.

Päätös:

- Varsinais-Suomen pelastustoimen alueella nuohoustoimi järjestetään aluepelastuslautakunnan päätöksen ja Pelastuslain 379/2011 13 § 2 mom. mukaisesti siten, että alueella on piirinuohousjärjestelmä. Nuohouspiirijakoa tai palvelujen tuottamistapaa sekä taksaa voidaan muuttaa aluepelastuslautakunnan erillisellä päätöksellä palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana.

3.1.3 Maankäytön suunnittelu

Varsinais-Suomen pelastuslaitos on mukana kehittämässä turvallisempaa elinympäristöä koko maakunnan alueella. Pelastuslaitos on mukana eri viranomaisten neuvotteluissa, jossa suunnitellaan ja kehitetään maa-alueiden turvallista käyttöä. Lisäksi pelastuslaitos antaa lausuntoja kuntien kaavoittajien laatimista erilaisista kaavaluonnoksista.

Eriyisenä painopisteenä on ollut ja tulee olemaan Seveso-kohteiden maankäytön suunnittelussa ja niiden konsultointivyöhykkeiden alueille rakentaminen. Tavoitteena on, että onnettomuuksien ehkäisy ja pelastustoiminnan tarpeet otetaan huomioon kaavoituksessa ja rakentamisessa.

Myös sammutusvesisuunnittelun ja kuntien maankäytön suunnittelun yhteydessä arvioidaan mm. automaattisten sammutuslaitteistojen veden tarve.

Päätös:

- pelastuslaitos osallistuu palo- ja henkilöturvallisuuden asiantuntijana maakunnan maankäytönsuunnitteluun.

3.2 Varautuminen

Varautuminen on toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa turvallisuustiloissa ja eritystilanteissa. Väestönsuojelu on ihmisten ja omaisuuden suojaamista ja pelastustoiminnan tehtävien hoitamista poikkeusoloissa sekä niihin varautumista.

Pelastuslain 379/2011 mukainen toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että se on mahdollista valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta poikkeusoloissa PeL 28 §.

Valmiuslaki 1552/2011 § 12 mukaan valtioneuvoston, valtion hallintoviranomaisten, valtion itsenäisten julkisoikeudellisten laitosten, muiden valtion viranomaisten ja valtion liikelaitosten sekä kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa. Valmiuslain 120 § mukaan poikkeusoloissa väestön suojaamiseksi ja väestönsuojelun johtamisen tehostamiseksi pelastustoimen viranomaiset ja kunnat perustavat johtokeskuksia sekä sammutus-, pelastus-, ensiapu-, huolto-, raivaus- ja puhdistustehtäviä tai muita näihin rinnastettavia, välttämättömiä tehtäviä varten väestönsuojelumoduuleja.

Varautumisen palveluyksikön tehtävät muodostuvat varautumisen, väestönsuojelun sekä palontutinnan ja ulkoisten pelastussuunnitelmien tehtäväkokonaisuuksista.

3.2.1 Varautuminen

Varautumisen palveluyksikön tehtävänä on tukea pelastustoimen alueeseen kuuluvan kunnan valmiussuunnittelua, jos siitä on kunnan kanssa sovittu (PeL 27 §). Palveluyksikön tehtävänä on osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön (PeL 42 §) sekä osallistua pelastustoimen suunnitelmien laadintaan (PeL 47 §). Varautumisen palveluyksikkö vastaa pelastustoimen alueella väestön varoittamiseen tarvittavasta kiinteästä väestöhälytínjärjestelmästä 27 §.

Päätös:

- pelastuslaitos tukee pelastustoimen alueeseen kuuluvan kunnan valmiussuunnittelua ja osallistuu paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön
- pelastuslaitos päivittää maakunnallisen evakuointisuunnitelman sekä pelastustoimen valmiussuunnitelman palvelutasopäätöskauden aikana.

3.2.2 Väestönsuojelu

Varautumisen palveluyksikkö vastaa pelastustoimen henkilöstön kouluttamisesta ja varaamisesta poikkeusoloihin (PeL 64 §). Palveluyksikkö vastaa pelastustoimen hallinnassa olevasta väestönsuojelumateriaalista, väestönsuojeliin liittyvästä lupakäsittelystä Varsinais-Suomen alueella sekä antaa neuvontaa pelastussuunnitelmien laadinnassa (PeA § 2).

Päätös:

- uusittavat väestönhälyttimet huomioidaan investointisuunnitelmassa
- pelastuslaitos varautuu poikkeusoloihin kouluttamalla henkilöstöään, varaamalla pelastustoimen henkilöstön poikkeusoloja varten sekä huolehtimalla riittävästä väestönsuojelumateriaalista pelastustoimen käyttöön.

3.2.3 Palontutkinta ja ulkoinen pelastussuunnitelma

Pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkinta (PeL 41 §). Varautumisen palveluyksikkö johtaa pelastuslaitoksen palontutkintatoimintaa.

Pelastuslaitoksen on laadittava onnettomuuden varalle ulkoinen pelastussuunnitelma yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa (PeL 48 §). Varautumisen palveluyksikkö vastaa pelastuslaitoksen osalta ulkoisiin pelastussuunnitelmiin liittyvistä asioista.

Päätös:

- pelastuslaitos antaa neuvontaa pelastussuunnitelmien laadinnassa
- pelastuslaitos suorittaa lain edellyttämää palontutkintaa
- pelastuslaitos huolehtii siitä, että ulkoiset pelastussuunnitelmat on laadittu lain edellyttämällä tavalla.

4 OPERATIIVISET PALVELUT

Pelastustoimi on lain mukaan järjestettävä niin, että tehtävät kyetään hoitamaan myös yhteiskuntaa kohtaavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Pelastustoimen tehtävien hoitamista varten alueen pelastustoimella tulee olla pelastuslaitos (Pelastuslaki 379/2011). Pelastuslaitoksen tehtävänä on vastata pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta alueellaan. Pelastustoiminnan voimavarat pyritään mitoittamaan siten, että toimintaan määritetyillä resursseilla kyetään toimimaan tehokkaasti ja turvallisesti sellaisissa onnettomuustilanteissa, jotka arvioitujen uhkien perusteella ovat todennäköisiä. Uhkien arviointia tehdään määräväleihin sekä silloin, kun olosuhteissa tai toimintaympäristössä tapahtuu pelastustoiminnan kannalta merkittäviä muutoksia. Uhkien arvioinnissa määritetään riskialueet, erilaiset onnettomuustyyppit ja erityiset riskikohteet valtakunnalliset ohjeet huomioiden. Arvioitujen uhkien perusteella mitoitetaan henkilöstö, kalusto, toimipisteet ja toimintavalmiusaika.

4.1 Pelastustoiminnan toimintavalmius

Tässä esitetyssä pelastustoiminnan palvelutason suunnittelussa on käytetty valtakunnallista pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjetta. Pelastustoiminnan tehtävänä on tuottaa pelastuslain mukaisia palveluja käytännössä kaikissa olosuhteissa. Pelastustoimintapalveluja tuotetaan sekä päätoimisten että vapaaehtoishenkilöstön toimesta. Vapaaehtoispalokuntien kanssa on laadittu asiaan kuuluvat sopimukset, jolla turvataan sekä palvelun tuotanto että vapaaehtoispalokunnan elinvoimaisuus.

Pelastuslaitos seuraa pelastustoiminnan toimintavalmiusaikaan sekä avunsaannin kokonaisuutta. Seurannan ensisijaisena apuvälineenä käytetään valtakunnallista Pronto-tilastointijärjestelmää.

Pelastustoimen tehtävänä on tuottaa kiireellistä apua mahdollisimman nopeasti.

Pelastustoimen tehtävänä on onnettomuuksien uhatessa tai jo tapahduttua tuottaa kiireellistä apua mahdollisimman nopeasti, jotta onnettomuuden vaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Pelastustoimen alueen tehtävänä on päättää palvelutasopäätöksessään pelastustoiminnan järjestelyistä ja pelastustoiminnan aloittamisesta. Pelastustoiminnan toimintakyky perustuu jatkuvaan valmiuteen ja toimivaan paloasemaverkostoon henkilöineen ja kalustoineen. Pelastustoiminnan tehtävien perusteella on tarkoituksenmukaista, että valmiudessa on mahdollisimman oikeat muodostelmat vastaamaan erityyppisiin pelastustehtäviin. Laajempia onnettomuuksia varten

pelastusyksiköistä muodostetaan pelastusjoukkueita, joista vastaavasti muodostetaan suuria onnettomuuksia varten pelastuskomppanioita ja pelastusyhtymä.

Varsinais-Suomen pelastustoimen alue jaetaan pelastustoiminnan suunnittelua varten I-, II-, III- sekä IV- riskiluokkiin, jotka muodostetaan riskien mukaisesti neliökilometrin kokoisista riskiruuduista. Valtakunnallisesti minimitasona on, että kiireellisissä onnettomuuksissa ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 %:ssa tehtävistä.

Toimintavalmiusaika -käsitteiden mukaan avunsaantiaika on palvelun kokonaisaika, joka muodostuu hätäkeskuksessa vastaanotetun ilmoituksen käsittelystä aina palokunnan toimenpiteiden käynnistymiseen onnettomuuspaikalla. Avunsaantiajan sisällä oleva palokunnan toimintavalmiusaika muodostuu hälytysajasta aina siihen saakka, kunnes tehokas pelastustoiminta onnettomuuskohteessa käynnistyy (liite 3).

I-riskiluokassa tavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 6 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 11 minuuttia ja avunsaantiaika olisi korkeintaan 13 minuuttia. Joukkuelähdössä pelastusjoukkueen tulisi olla pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta paikalla 20 minuutin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.

II-riskiluokassa tavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 10 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 14 minuuttia ja avunsaantiaika olisi korkeintaan 16 minuuttia. Joukkuelähdössä pelastusjoukkueen tulisi olla pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta paikalla 30 minuutin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.

III-riskiluokassa tavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 20 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 22 minuuttia ja avunsaantiaika olisi korkeintaan 24 minuuttia. Joukkuelähdössä pelastusjoukkueen tulisi olla pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta paikalla 30 minuutin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.

IV-riskiluokan asutuilla alueilla tehokas pelastustoiminta voi alkaa pidemmänkin ajan kuluessa kuin I-III -riskiluokissa. Jos kiireellisissä pelastustehtävissä

pelastustoimintaa ei kyetä aloittamaan alle 40 minuutissa, on kyseisellä alueella kiinnitettävä erityistä huomiota ihmisten omatoimiseen varautumiseen.

Sisäasianministeriön ylläpitämään Pronto-tilastointijärjestelmän tietoja käytetään arvioitaessa pelastustoiminnan tehokkuutta sekä tehtäessä johtopäätöksiä pelastustoiminnan kehittämistarpeista alueellisesti ja valtakunnallisesti.

Päätös:

- harvaanasuttujen alueiden (ml. saaristo) pelastustoiminnan valmiuden parantamiseksi suunnittelukauden aikana toteutetaan kokonaiskartoitus, jonka perusteella ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin mm. sammutuskaluston sijoittaminen saariston alueelle.
- kiireellisten pelastustehtävien osalta pelastustoiminnan toimintavalmiusajat ovat riskiluokassa I korkeintaan 11 minuuttia, riskiluokassa II korkeintaan 14 minuuttia, riskiluokassa III korkeintaan 22 minuuttia ja riskiluokassa IV korkeintaan 40 minuuttia.
- riskiluokkien toimintavalmiusajat saavutetaan eri riskiluokkien alueilla vähintään 80 %:ssa kaikista kiireellisistä tehtävistä.
- suunnitelmakauden aikana kehitetään pelastustoiminnan valmiuden toteutumista seuraavaa mittaristoa (mm. ensitoimenpiteisiin kuluva aika).

4.1.1 Valmius suuronnettomuuksia varten

Pelastuslaitos ylläpitää pelastustoimintavalmiutta päivittäisten onnettomuuksien lisäksi yhteiskunnan häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten.

Pelastuslaitoksen toimintavalmiuden suunnittelu perustuu riskiarviointiin (kts. kohta 2.3). Suuronnettomuusvalmiuden suunnittelussa huomioidaan, että onnettomuuden tapahduttua apua voidaan hälyttää myös pelastuslaitoksen rajojen ulkopuolelta sekä muilta viranomaisilta että yhteisöiltä. Riskiarvioinnin perusteella on tarkoituksenmukaista varautua suuronnettomuuksiin pelastusyhtymän kokoisella (2 pelastuskomppaniaa) muodostelmalla.

Päätös:

- pelastuslaitos ylläpitää suuronnettomuuden edellyttämänä valmiutena pelastusyhtymää (2 pelastuskomppaniaa)

- pelastusyhtymä suunnitellaan siten, että se on toiminnassa viimeistään kahden tunnin kuluttua hälytyksestä (80 % tehtävistä).

4.1.2 Pelastustoiminnan johtaminen

Pelastuslain mukaan pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomaisen siltä pelastustoimen alueelta, jossa onnettomuus tai vaaratilanne on saanut alkunsa, jollei toisin ole sovittu.

Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen pelastustoiminnan johtamisjärjestelmässä jokaisella pelastustoimen muodostelmalla on oltava johtaja (pelastusyksikön johtaja, pelastusjoukkueen johtaja, pelastuskomppanian johtaja, pelastusyhtymän johtaja). Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmässä on jatkuvassa toimintavalmiudessa vuorolistan mukaisesti määrätyt henkilöt, joilla on johtamistoiminnan edellyttämä koulutus ja tekninen välineistö. Eri pelastusmuodostelmien johtaminen on kyettävä aloittamaan välittömästi tehtävän saatuaan.

Järjestelmä mahdollistaa, että eritasoisiin onnettomuuksiin hälytetään aina ko. tehtävän edellyttämä johtamisvalmius lähimmän ja tarkoituksenmukaisen vasteen mukaisesti. Eri johtamistasojen osaamista kehitetään siten, että alemman tason johtohenkilö kykenee käynnistämään ylemmän tason johtamistoimet, kunnes seuraavan johtamistason henkilö on kohteessa tai muuten tavoitettu. Johtamistasojen henkilöiden koulutuksessa huomioidaan alueet, joissa tarvitaan molempien kotimaisten kielten osaamista.

Pelastuslaitoksen tulee kyetä perustamaan tilanteen aikainen johtokeskus. Suurissa onnettomuustilanteissa johtokeskuksia voi olla tarpeen perustaa usealle johtamistasolle. Johtokeskus toimii johtopaikkana mm. laajoissa ja pitkäaikaisissa onnettomuuksissa (esim. luonnononnettomuudet) tai niihin varautumisessa.

Päätös:

- pelastusmuodostelmien johtajat:
 - pelastusyksikköä johtaa yksikönjohtaja
 - pelastusjoukkuetta johtaa palomestari (välittömässä lähtövalmiudessa ItäP3, LänsiP3 ja JokiP3). Johtamista tukevat ja tarvittaessa osallistuvat vapaamuotoisessa varallaolossa olevat ItäP30 ja LänsiP30
 - pelastuskomppaniaa johtaa vapaamuotoisessa varallaolossa oleva päivystävä päällikkö (VSP2)
 - pelastusyhtymän johtamistoimenpiteet aloittaa ja tarvittaessa johtaa päivystävä päällikkö (VSP2) tukenaan johtoryhmä

- pelastusmuodostelmien johtajat koulutetaan siten, että he kykenevät käynnistämään seuraavan ylemmän johtamistason tehtävien johtamistoimet,
- pelastustoiminnan johtamistilanteita varten ylläpidetään välittömän johtamisvalmiuden edellyttämiä johtamistiloja ja – ajoneuvoja.

4.1.3 Viesti- ja johtokeskus

Pelastuslaitoksen tulee kyetä perustamaan tilanteenaikainen johtokeskus. Johtokeskuksen on tarvittaessa kyettävä koordinoimaan pelastustoimen ja yhteistyötahojen voimavarojen tehokasta käyttöä. Varsinais-Suomen aluepelastuslaitoksen toimintasäännön mukaan tehtävästä vastaa viesti- ja johtokeskus (VIKE).

VIKE:n tehtävänä on oltava jatkuvassa valmiudessa tuottaen mm. pelastus- ja ensihoitotoiminnan tukipalveluja hälytystehtävien aikana, suorittamalla asiakaspalvelutehtäviä, ylläpitämällä tilannekuvaa sekä tukemalla kuntia pelastustehtävien ja yhteiskunnan häiriötilanteiden aikana. VIKE:lla on myös tekniset valmiudet erityyppisten hälytystoimintojen suorittamiseksi. VIKE vastaa toiminnallisesti pelastustoiminnan johtokeskuksen perustamisesta ja sen edellyttämistä teknisistä valmiuksista.

VIKE:n tulee varautua myös tehtäviin, jotka aiheutuvat valtakunnallisen hätäkeskustoiminnan muutoksista. Tällaisia tehtäviä tulevat olemaan mm. nykyistä laajemman tilannekuvan ylläpitäminen sekä hälytys- ja viestijärjestelmien tekninen hankinta ja ylläpitäminen. Myös hälytystoimintaan liittyviä valvonta- ja hälytys-suoritteita saattaa tulla tehtäviksi. VIKE:n rooli mm. kuntiin kohdistuvassa viestinnässä korostuu tulevaisuudessa esim. laajojen luonnononnettomuuksien tai niihin varautumiseen liittyen.

Päätös:

- pelastuslaitos ylläpitää Viesti- ja johtokeskusta jatkuvassa valmiudessa ja kehittää sen toimintaa vastaaman arvioituja tulevaisuuden riskejä ja tarpeita.

4.1.4 Sopimuspalokunnat

Alueen pelastustoimi voi käyttää pelastuslain 379/2011 §:n 32 mukaisessa pelastustoiminnassa apunaan vapaaehtoista palokuntaa, laitospalokuntaa,

teollisuuspalokuntaa, sotilaspalokuntaa (sopimuspalokunnat) tai muuta pelastusalalla toimivaa yhteisöä sen mukaan kuin niiden kanssa sovitaan.

Pelastuslaitos on solminut pelastus- ja yhdistystoimintaan liittyvät sopimukset alueensa vapaaehtoispalokuntien kanssa. Lisäksi erilliset työsopimukset on solmittu toimenpidepalkkaisten palomiesten kanssa. Pelastuslaitos tukee osaltaan toimenpidepalkkaisten palomiesten perustamien yhdistysten toimintaa.

Pelastuslaitoksen strategian mukaan pelastuslaitos pyrkii tukemaan sopimuspalokuntien toimintaa mm. kouluttamalla sekä hälytysosastoissa toimivia henkilöitä että palokuntanuoria ja lisäämällä keskinäistä yhteistoimintaa.

Pelastustoiminnan palveluiden tuottamisen kannalta on tärkeää, että vapaaehtoispalokuntien hälytysvalmiutta kehitetään. Tällöin tulee kyseeseen mm. hälytystoiminnassa käytettävän viestivälineistön kehittäminen.

Päätös:

- pelastuslaitos tukee vapaaehtoispalokuntien toimintaa mm. kouluttamalla vapaaehtoispalokuntien henkilöstöä (hälytysosastot, palokuntanuoret)
- vapaaehtoispalokuntien teknistä hälytysvalmiutta kehitetään ja toteutetaan suunnitelmallisesti palvelutasopäätöskauden aikana uudistamalla tarvittava hälytysjärjestelmä.

4.1.5 Pelastussukellus

Pelastussukelluksella tarkoitetaan savu-, kemikaali- ja vesisukellustoimintaa sekä lisäksi pintapelastustoimintaa. Toiminta ohjeistetaan pelastussukellusohjeella (48/2007) ja tarkennetaan tarvittaessa pelastuslaitoksen sisäisin ohjein. Pelastussukellusohjeen mukaisesti turvallinen pelastussukellus edellyttää tekijän erityistä kelpoisuutta, joka muodostuu terveydentilan, toimintakykyyn, koulutukseen ja harjoitteluun liittyvistä vaatimuksista. Pelastussukellukseen osallistuvat henkilöt nimetään vuosittain.

4.1.5.1 Savusukellus

Savusukelluksella tarkoitetaan paineilmahengityslaitteiden ja asianmukaisten suojarusteiden avulla tehtävää sammutus- ja pelastustyötä, joka edellyttää tunkeutumista palavaan ja rajattuun sisätilaan, jossa on savua. Palavan rakennuksen katolla tapahtuva työskentely paineilmahengityslaitetta käyttäen rinnastetaan savusukellukseen (pelastussukellusohje 48/2007, 2).

Päätös:

- pelastustoiminta järjestetään siten, että savusukellustoiminta kyetään käynnistämään I-riskiluokan alueilla 11 minuutin kuluessa, II-riskiluokan alueilla 14 minuutin kuluessa, III-riskiluokan alueilla 22 minuutin kuluessa sekä IV-riskiluokkien alueilla 40 minuutin kuluttua hälytyksen vastaanottamisesta vähintään 80 %:ssa kiireellisistä tehtävistä.

4.1.5.2 Vesisukellus

Vesisukelluksella tarkoitetaan tehtäviä, jotka edellyttävät vesisukelluslaitetta ja -varustusta ihmisen sekä omaisuuden pelastamiseksi ja ympäristövahinkojen torjumiseksi. Vesisukellusta ovat myös virka-apusukellukset sekä vesisukellustaitojen ylläpitämiseksi tarkoitetut harjoitukset (pelastussukellusohje 2007). Pelastussukellusohje määrittelee vesipelastustoiminnan tasoluokitukset ja toimintavaatimukset seuraavasti:

Vesipelastustoiminnan tasoluokitus	Toimintavaatimus
I Välitön vesisukellusvalmius	Välitön pintapelastus- ja vesisukellusvalmius, jossa yksikön esimies, 2 kpl I-tason vesisukeltajaa sekä avustaja
II Muu vesisukellusvalmius	Yksikön esimies, 2 kpl vähintään II-tason vesisukeltajaa ja avustaja
III Pintapelastusvalmius	Yksikön esimies, kuljettaja ja työpari, joista toinen toimii avustajana.

Päätös:

- Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen alueella on I -tason vesisukellusvalmius pelastussukelluksesta annetun valtakunnallisen ohjeen mukaisesti (Pelastussukellusohje 2007)
- vesisukellustoimintaan osallistuvat henkilöt nimetään vuosittain.

4.1.5.3 Pintapelastus

Pintapelastuksella tarkoitetaan veden pinnalta tai välittömästi pinnan alta ilman vesisukelluslaitetta tehtävää ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista ja vahingon torjuntaa. Pintapelastus ja pintapelastajan toiminnalliset ja fyysiset vaatimukset määritellään pelastussukellusohjeessa (2007).

Päätös:

- pelastuslaitoksen toiminta-alueella ylläpidetään riskikartoituksen edellyttämää pintapelastusvalmiutta.

4.1.5.4 Kemikaalisukellus

Kemikaalisukelluksella tarkoitetaan välittömän vaaran alueella tehtäviä tiedustelu-, pelastus-, torjunta-, tai muita vastaavia tehtäviä, jotka edellyttävät paineilmahengityslaitteen ja soveltuvan kemikaalisuojapuvun käyttöä (Pelastussukellusohje). Määrittely on kirjattu TOKEVA-ohjeeseen, jota käytetään apuna suunniteltaessa pelastuslaitoksen kemikaalitorjuntavalmiutta.

Päätös:

- pelastuslaitoksen toiminta-alueella ylläpidetään riskikartoituksen edellyttämää kemikaalisukellus- ja kemikaalitorjuntavalmiutta.

4.1.6 Alus- ja meritoiminta

Meripelastuslain (1145/2001) mukaan alueen pelastustoimen on osallistuttava etsintä- ja pelastustoimintaan tarjoamalla käytettäväksi niille kuuluvaa henkilöstöä ja kalustoa. Pelastuslaitoksen alus- ja venekalusto on sijoitettu alueelle siten, että riittävä pelastus- ja meripelastusvalmius on saavutettavissa ottaen huomioon alueella olevat riskikohteet ja -alueet. Suunnitelmakauden aikana on perusteltua määritellä alusten määrä, koko ja sijoitus suhteessa muuttuviin riskeihin.

Pelastuslaitos ylläpitää merellä tapahtuvien onnettomuuksien sekä etsintä- ja pelastustehtävien varalle erikoiskoulutetun henkilöstön muodostamaa EKA-ryhmää (Erillinen komennuskunta). Ryhmän jäseneksi nimetyn on suoritettava toiminnan

edellyttämä koulutus ja testaus vuosittain. Ryhmän koulutus ja varustaminen on järjestetty usean eri viranomaisen yhteistyönä.

EKA-ryhmän toimintaa on kehitetty siten, että sen toiminta vastaa kansainvälisiä asiasta annettuja suosituksia (IMO-suositukset). Ryhmän nimi on tarkoituksen mukaista muuttaa vastaamaan kansainvälistä käytäntöä, MIRG (Maritime Incident Response Group). Ryhmä on tarvittaessa lähetettävissä myös pelastuslaitoksen alueen ulkopuolelle asiasta solmittujen sopimusten mukaisesti. Pelastuslaitos osallistuu MIRG-toiminnan kehittämiseen myös valtakunnallisesti osallistumalla esim. MIRG-ohjausryhmätoimintaan sekä kansallisiin ja kansainvälisiin harjoituksiin ja vastaaviin tapahtumiin.

Päätös:

- pelastuslaitos ylläpitää merellä tapahtuvien onnettomuuksien varalta riskikartoituksen edellyttämää alusvalmiutta
- pelastuslaitos ylläpitää merellistä pelastustoimintaa (MIRG) asiasta laadittujen sopimusten ja säädösten mukaisesti
- pelastuslaitos laatii palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana alusten sijoitussuunnitelman.

4.1.7 Öljyvahinkojen torjunta ja siihen liittyvä suunnittelu

Pelastuslaitoksen tulee pelastuslain mukaan huolehtia öljyntorjunnasta. Öljyvahinkojen torjuntalain mukaan alueen pelastustoimi vastaa maa-alueen öljyvahinkojen ja alusöljyvahinkojen torjunnasta alueellaan. Alueen pelastustoimen on pyydettäessä osallistuttava aluskemikaalivahinkojen torjuntaan, jollei tehtävän suorittaminen merkittävällä tavalla vaaranna sen muun tärkeän lakisääteisen tehtävän suorittamista.

Alueen pelastustoimella on oltava maaöljyvahinkojen torjuntasuunnitelma. Sillä on oltava myös alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelma, jos se paikalliset olosuhteet huomioon ottaen on tarpeellinen. Suunnitelmat on laadittava yhdeksi yhtenäiseksi torjuntasuunnitelmaksi. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vahvistaa alueen pelastustoimen hyväksymän öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman.

Päätös:

- pelastuslaitos laatii öljyvahinkojen torjuntalain mukaisen öljyntorjuntasuunnitelman alueelleen. Suunnitelma laaditaan sekä maa- ja merialueelle

yhdeksi yhtenäiseksi alueen torjuntasuunnitelmaksi. Suunnitelma päivitetään neljän vuoden välein tai jos toiminnassa tapahtuu olennaisia muutoksia

- alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan yhteistoimintasuunnitelma saaristomeren alueella päivitetään palvelutasopäätöskauden aikana.

4.1.8 Sammutusvesihuollon suunnittelu ja toteuttaminen

Pelastuslaitoksen tulee tehdä suunnitelma sammutusveden hankinnasta ja toimittamisesta (sammutusvesisuunnitelma) yhteistyössä pelastustoimen alueeseen kuuluvien kuntien ja pelastustoimen alueella toimintaa harjoittavien vesihuoltolaissa (119/2001) tarkoitettujen vesihuoltolaitosten sekä näille vettä toimittavien vesilaitosten kanssa. Sammutusvesisuunnitelma on laadittava siten, että sammutusveden hankinta ja toimittaminen vastaavat palvelutasopäätöksessä määritellyt onnettomuusuhkia. Sammutusvesisuunnitelman hyväksyy alueen pelastustoimi.

Kunnan tulee huolehtia alueellaan sammutusveden hankinnasta pelastuslaitoksen tarpeisiin sammutusvesisuunnitelmassa määritellyllä tavalla. Kunnan tulee ottaa sammutusveden hankinta huomioon vesihuoltolain mukaisessa vesihuollon kehittämissuunnitelmassa sekä hyväksyessään vesihuoltolaitokselle vesihuoltolaissa tarkoitetun toiminta-alueen. Kunnan vastuulla olevaan sammutusveden hankintaan kuuluu lisäksi velvollisuus huolehtia sammutusvesisuunnitelmassa määriteltävistä sammutusveden ottopaikoista luonnonvesilähteisiin. Pelastustoimen alueeseen kuuluvat kunnat voivat edellä tässä momentissa säädetyistä poiketen sopia siitä, että sammutusveden hankinnasta huolehtii alueen pelastustoimi. Sopimuksen hyväksymisestä ja muuttamisesta on voimassa, mitä kuntalain (365/1995) 79 § 1 momentissa säädetään kuntayhtymän perussopimuksen muuttamisesta. Sopimuksesta on muuten soveltuvin osin voimassa, mitä kuntien yhteistoiminnasta säädetään kuntalaissa.

Vesihuoltolaissa tarkoitetun vesihuoltolaitoksen ja tälle vettä toimittavan vesilaitoksen tulee toimittaa sammutusvettä vesijohtoverkostosta sammutusvesisuunnitelmassa määritellyllä tavalla pelastuslaitoksen tarpeisiin. Sammutusveden toimittamiseen kuuluu vedenhankinta ja johtaminen vesihuoltolaitoksen verkostoon kuuluviin sammutusveden ottopaikkoihin (palopostit ja sammutusvesiasemat). Lisäksi sammutusveden toimittamiseen kuuluu palopostien ja sammutusvesiasemien kunnossapito ja huolto. Sammutusveden toimittamisesta aiheutuvien kustannusten jakamisen perusteista sovitaan sammutusvesisuunnitelmassa sammutusveden hankinnasta edellä 2 momentin mukaisesti vastaavan kunnan tai alueen pelastustoimen ja sammutusvettä toimittavan vesihuoltolaitoksen kesken.

Päätös:

- pelastuslaitos laati palvelutasopäätöksen voimassaolon aikana yhteistyössä kuntien vesilaitosten sekä muiden vesihuoltolain mukaisia palveluja tuottavien laitosten kanssa sammutusvesisuunnitelman.

4.2 Ensihoitopalveluiden tuottaminen sopimusperusteisesti

Pelastuslaitos voi suorittaa ensihoitopalveluun (sairaankuljetus, ensivastetoiminta) kuuluvia tehtäviä, jos ensihoitopalvelun järjestämisestä yhteistoiminnassa alueen pelastustoimen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kesken on sovittu terveydenhuoltolain (1326/2010) 39 § 2 momentin perusteella.

Päätös:

- pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluja siinä laajuudessa, kun asiasta on sovittu palvelun tilaajan (Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri) kanssa.

4.2.1 TEMS (Tactical Emergency Medical Service)

Pelastuslaitos toimii toimialansa mukaisena virka-apuviranomaisena. Pelastuslaitos on kehittänyt toimintaa yhdessä poliisin kanssa erillisen sopimuksen mukaisesti, jossa määritetään Taktisen ensihoidon (TEMS) toimintaperiaatteet. Pääsääntö on, että tilaaja (poliisihallitus) kustantaa pääosan toiminnasta aiheutuvista kustannuksista.

Päätös:

- pelastuslaitos ylläpitää TEMS-valmiutta asiasta poliisihallituksen kanssa solmitun sopimuksen mukaisesti.

4.2.2 HEMS (Helicopter Emergency Medical Service)

Pelastuslaitos osallistuu lääkärihelikopteritoimintaan osoittamalla henkilöstöä lento-operaattorin käyttöön ja lääkärihelikopteripalvelun tuottamiseksi. Toiminnasta on erillinen sopimus, jonka perusteella pelastuslaitokselle syntyvistä kustannuksista vastaa lento-operaattori.

Päätös:

- pelastuslaitos ylläpitää HEMS-valmiutta lento-operaattorin kanssa solmitun sopimuksen mukaisesti.

5 TUKIPALVELUT

Palvelualueeseen kuuluvat hallinnon, henkilöstön, talouden, tekniikan, koulutuksen ja viestinnän, sisäisen turvallisuuden ja kehittämisen palveluyksiköt.

5.1 Hallintopalvelut

Aluepelastuslaitoksen hallinnon palveluyksikkö tuottaa aluepelastuslautakunnan ja aluepelastuslaitoksen hallintopalveluina lautakunnan ja viranhaltijoiden sihteeripalvelut (lautakunnan esityslistat ja pöytäkirjat, päätösten toimeenpano, päätöspöytäkirjat), pelastustoimen asioiden ja asiakirjojen valmistelutehtävät mukaan lukien kirjaamiset, osto- ja myyntitoimintaan (tilauksiin sekä laskutukseen ja laskunmaksuun) liittyvät sekä maksuliikenteen valmistelutehtävät, sopimusten valvontatehtävät, vakuutus- ja korvausasiapalvelut sekä arkistointipalvelut. Lisäksi hallintopalveluyksikkö huolehtii pelastustoimen tehtävien osalta asioiden juridisen oikeellisuuden varmistamisesta.

Tehtävien suorittamisesta vastaavat hallintopäällikön alaisuudessa paloasemille sijoitetut toimistonhoitajat sekä laskenta- ja maksuliikennesihteerit. Nykyisen palvelutason voimassaolokaudella palveluja on tuotettu maakunnan seutukuntien keskuskuntien paloasemilta sekä Turun alueella keskuspaloasemalta, Kaarinan paloasemalta ja Raision paloasemalta.

Päätös:

- hallintopalveluiden palvelupisteet arvioidaan palvelutasopäätöskauden aikana laadittavan pitkän aikavälin henkilöstösuunnitelman yhteydessä. Tavoitteena on tehokas ja toimiva palveluverkko asiakkaan näkökulmasta.

5.2 Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöllä vaikutetaan koko pelastuslaitoksen toiminnan kehittämiseen ja tuloksellisuuteen. Henkilöstömäärässä tulee ensisijaisesti huomioida kokonaisuus, jossa suoraan asiakaspinnassa olevat ydintoiminnot pystytään tuottamaan palvelutasopäätöksen mukaisesti ja arvoperusteisesti nopeasti, laadukkaasti ja tasapuolisesti.

Lähtökohtana kehittämiselle tulee olla palvelutasossa päätettyjen toimintojen toteuttamiseksi tarvittava henkilöstön määrä huomioiden varahenkilöstöjärjestelmä,

henkilöstön toimintakyky ja osaaminen. Pelastuslaitoksen tulee kehittää toimintoja niin, että eläköitymisten ja tehtävärakenteiden läpikäymisten myötä syntyy mahdollisuuksia selkeyttää ja uudistaa tuloksellisuusajattelua sekä tuloksellisuutta ja sen osa-alueita koskevia käsitteitä. Pelastuslaitoksen tulee kehittää menettelytapoja ja työkaluja tuloksellisuuden eri osa-alueiden onnistumisen arvioimiseksi.

Edellä esitettyjen asioiden saavuttamiseksi tulee huomioida seuraavaa:

Yhdessä tekeminen: Luomme pelastuslaitokselle yhteistä, tulevaisuuteen katsovaa tahtotilaa, yhteisöllisen osaamisen ja osallistumisen kulttuuria sekä poikkihallinnollista ajattelua ja asioiden valmistelua.

Vastuullisuus: Huolehdimme osaltamme siitä, että pelastustoimi toimii taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestävästi.

Uudistuminen: Tuloksellisuus ja vaikuttavuus syntyy kokeilemalla sekä tekemällä asioita uudella, entistä kustannustehokkaammalla ja mielekkäämmällä tavalla, joskus myös luopumalla.

Asiakaskeskeisyys: Toimintamme keskiössä ovat kansalaiset, yritykset ja yhteisöt.

Työn ilo: Huippusuoritusten taustalla on koettu työn ilo, joka koostuu mm. työn merkityksellisyydestä, mahdollisuuksista vaikuttaa ja osallistua, matalasta hierarkiasta ja ei byrokraattisesta toimintakulttuurista.

Päätös:

palvelutasopäätöskaudella:

- henkilöstösuunnittelua ja sisäisiä raportointijärjestelmiä kehitetään
- varahenkilöstöjärjestelmä luodaan vakinaistamalla pitkäaikaisia määräaikaisia työsuhteita
- työssä jaksaminen ja hyvinvointi kartoitetaan säännöllisillä henkilöstökyselyillä
- kannustinmallien käyttäminen ja innovaatioiden edistäminen huomioidaan henkilöstöön liittyvissä suunnitelmissa
- kehitetään joustavien urapolkujen malli koko henkilöstölle

- palkkausta kehitetään kehittämällä työn vaativuuden arviointijärjestelmä ja arviointien toteutuksessa noudatetaan kulloinkin voimassa olevan talousarvion käyttötalouden henkilöstömenojen raameja.

5.3 Talouspalvelut

Talouspalveluiden ensisijaiset tehtävät ovat talousarvion laatiminen, talouden ja investointien seuranta ja toimintakatteen tasapainotus sekä tilinpäätösten valmistelu ja esittely. Lisäksi vastuullisiin toimintoihin kuuluvat laskutus, myynti- ja ostoreskontra, maksuvalmiuden seuranta, erilaisten kustannuslaskenta- ja kehittämishankkeisiin osallistuminen sekä prosessien hallinnointi.

Hankintalaki ja kilpailutuslainsäädäntö vaikuttavat investointien toteuttamiseen siten, että aikaisemmin kalenterivuoden aikana toteutettavaksi suunnitellut investoinnit on pystytty toteuttamaan pääsääntöisesti kalenterivuoden aikana. Nykypäivänä investoinneissa ei enää välttämättä pystytä toteuttamaan kalenterivuoteen rajattuja hankintoja, johtuen pääasiassa lainsäädännön aiheuttamista toimenpiteistä ja aikatauluista, mutta myös esimerkiksi kaluston teknistymisen aiheuttaman suunnitelma-ajan pidentymisestä. Tämä aiheuttaa sen, että talousarviovuodelle suunniteltujen palvelutasopäätöksen mukaisten investointien toteuttaminen vaikeutuu. Talouden suunnittelua, toteuttamista ja talousarvion mukaisesti annettujen resurssien hyödyntämistä helpottaisi tasejatkuvuus, jonka hyödyt ja haitat on tarkoituksen mukaista selvittää.

Tasejatkuvuudella varmistettaisiin todennäköisesti siis sekä joustavampi talouden ja investointien suunnittelu että toteutus. Kunnille tämä tarkoittaisi ylijäämien käyttämistä tulevien vuosien talousarvion mukaisten maksuosuuksien vähenemisenä ja toisaalta alijäämäisen tilinpäätöksen korvaamista taseesta. Näin ollen vuosittainen tilinpäätöksestä riippuva edestakainen rahaliikenne helpottuisi ja myös investointien toteuttaminen saataisiin pitkäjänteisemmäksi.

Päätös:

- palvelutasopäätöskauden aikana toteutetaan selvitystyö, jossa tasejatkuvuuden mahdollisuutta selvitetään.

5.4 Tekniset palvelut

Teknisen palveluyksikön tehtäviin kuuluu mm. vastata pelastuslaitoksen hankintojen sekä investointien suunnittelusta, kilpailuttamisesta ja toteuttamisesta, vastata kiinteistöjen, kaluston, varusteiden ylläpidosta ja huolloista sekä vastata pelastuslaitoksen osalta kiinteistöjen hallinnasta kuten vuokrasopimuksista, peruskorjauksista, laajennuksista ja uudisrakentamisesta.

Vuokrat muodostavat pelastuslaitoksen kustannuksista merkittävän osan. Vuoden 2011 aikana toteutettiin pelastuslaitoksella Euroopan alueen kehittämisrahaston tukemana paloasemakiinteistöjen kuntokartoitus. Kuntokartoitus mahdollistaa suunnitelmallisemman paloasemaverkon kehittämisen, kun kokonaisuutta tarkastellaan kiinteistöjen kunnon perusteella. Tämä ei kuitenkaan riitä kehittämisen kokonaisarviointiin, joka edellyttää lisäksi muun muassa uudistuneiden riskialuemääritysten mukaista laajempaa tarkastelua huomioiden maankäytönsuunnittelu.

Päätös:

- teknisten palveluyksikön toimintoja toteutetaan nykyisen kaltaisina palvelutasopäätöskaudella
- palvelutasopäätöskauden kauden aikana toteutetaan projekti, joka tuottaa esityksen Varsinais-Suomen aluepelastuslaitoksen paloasemaverkoston ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

5.5 Koulutus- ja viestintäpalvelut

5.5.1 Turvallisuusviestintä

Pelastuslaitoksen yleisempänä tavoitteena on edistää yleisiä kansalaistietoja ja -taitoja koskien paitsi onnettomuuksien ehkäisyä niin myös toimimista onnettomuustilanteissa.

Turvallisuusviestintä koostuu turvallisuusneuvonnasta, -koulutuksesta ja -valistuksesta kattaen pelastuslaissa mainitun ohjaus-, valistus- ja neuvontatyön kokonaisuuden.

Pelastustoimen turvallisuusviestinnän tavoitteena on, että ihmiset tunnistavat erilaiset vaaran aiheuttajat, osaavat ehkäistä onnettomuuksia ja toimia oikein onnettomuustilanteissa. Pyrkimyksenä on edistää ihmisten myönteistä suhtautumista

turvallisuudesta huolehtimiseen kotona, koulussa, työssä ja vapaa-aikana. Turvallisuusviestinnän ja turvallisuuskoulutuksen sekä laadukkaan tarkastus- ja valvontatoiminnan avulla pyritään tavoitteeseen, jossa tulipalo tai muu pelastusviranomaisen toimialaan kuuluva onnettomuus ei aiheudu normienvastaisesta tai puutteellisesta suunnittelusta, rakenneratkaisusta tai toimintatavasta eikä ihmisten tietämättömyydestä tai osaamattomuudesta.

Pelastuslaitoksen valvontatyön, pelastustoiminnan ja nuohosten yhteydessä annetaan tavoitteellista turvallisuuteen liittyvää informaatiota. Turvallisuusasiat, joista annetaan turvallisuuteen liittyvää informaatiota, valitaan kohderyhmän mukaan. Turvallisuusviestinnän kohderyhmät valitaan riskiperusteisesti pohjautuen alueellisiin ja paikallisiin selvityksiin. Riskiperusteisessa kohderyhmävalinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota harvaan asuttuihin alueisiin. Turvallisuusviestinnän kohderyhmät valitaan riskiperusteisesti pelastuslain määrittelemistä varautumisvelvollisista. Jokainen pelastustoimen tehtävissä toimiva edistää hyvää turvallisuuskulttuuria toiminnallaan. Kaikessa toiminnassa pyritään viestimään turvallisuuden huomioon ottamisesta.

Päätös:

- pelastuslaitos laatii vuosittain turvallisuusviestinnän suunnitelman, jossa yksityiskohtaisesti määritellään kunkin vuoden painopisteet ja huomioidaan valtakunnalliset tavoitteet. Kohderyhmät valitaan riskiperusteisesti hyödyntäen pelastuslaitoksen riskianalyysiä ja valtakunnallisia tilastoja.

5.5.2 Henkilöstökoulutus

Laadukkaiden palveluiden tuottaminen edellyttää henkilöstöltä ammattitaitoa ja osaamista. Strategialähtöisellä osaamisen arvioinnilla varmistetaan se, että kehittämis- ja koulutuspanokset suuntautuvat strategian mukaisesti.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on, että henkilöstön osaamista saadaan kehitettyä vastaamaan paremmin pelastuslaitokselle asetettuja tavoitteita ja että, pelastustoimen sisäisiin ja ulkoisiin muutoksiin pystytään vastaamaan ennakoivalla kehittämistoiminnalla. Kehittämistyössä tulee huomioida pelastuslaitoksen henkilöstön ikärakenteen muuttuminen, pelastushenkilöstön toimintakykyvaatimukset sekä odotukset työurien pidentämisestä.

Päätös:

- selvitetään palvelualueittain pelastuslaitoksen toiminnan kannalta keskeiset osaamisalueet, jotka johdetaan mm. toimenkuvauksista, arvoista, strategiateemoista ja menestystekijöistä
- kartoitetaan pelastuslaitoksen henkilöstön nykytilan osaaminen
- laaditaan vuosittain tarkemmat henkilöstön kehittämisen painopisteet sekä vuosisuunnitelmat.

5.5.3 Viestintä ja tiedottaminen

Pelastuslaitoksen Varsinais-Suomen aluepelastuslaitoksen viestintä perustuu pelastuslaitoksen strategiaan sekä julkisuuslakiin (621/1999), -asetukseen (380/2002) ja valtionhallinnon viestintäsuosituksessa asetettuihin suosituksiin. Julkisuuslaissa on huomioitu luku 5, joka sisältää viranomaisen velvollisuudet edistää tiedonsaantia ja hyvää tiedonhallintatapaa. Lisäksi viestintäohjelmassa on huomioitu pelastuslaitoksen visio 2011, yhteiset arvot sekä kielilaki (423/2003).

Suunnitelmallinen ja tavoitteellinen viestintä tukee organisaation visiota ja tavoitteiden saavuttamista.

Pelastuslaitoksen viestinnän tavoitteena on parantaa sisäistä viestintää, pyrkiä kohti avoimempaa ja yhteneväisempää pelastuslaitosta. Viestinnän yksi olennainen tavoite on se, että viestinnän keinoilla pystyttäisiin tukemaan eri palvelualueiden toimintaa siten, että asiakaspinnassa voitaisiin keskittyä siihen perustyöhön, jota varten pelastuslaitos on olemassa.

Päätös:

- kartoitetaan pelastuslaitoksen viestinnän nykytila,
- laaditaan vuosittain tarkemmat viestinnän ja tiedottamisen painopisteet sekä vuosisuunnitelmat.

5.6 Sisäisen turvallisuuden palvelut

Turvallisuuden hallinta on kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista toimintaa turvallisuuden edistämiseksi. Se pitää sisällään kaikki ne menettelytavat ja toiminnat, joilla hyvään kokonaisturvallisuuteen päästään. Turvallisuusjohtamisen tulee olla kiinteä osa koko pelastuslaitoksen toimintaa, ja sen tulee perustua kiinteään yhteistyöhön henkilöstön kanssa. Turvallisuusasiat tulee viedä pelastuslaitoksen kaikille

tasoille osaksi normaalia päivittäistä toimintaa ja osaksi normaalia työtä (Lähde: Työsuojeluhallinto/Turvallisuusjohtaminen).

Turvallisuusjohtamisen yksi keskeinen työkalu on riskien arviointi. Sen avulla arvioidaan työolojen kehittämistarpeet ja työympäristötekijöiden vaikutukset. Turvallisuusjohtaminen varmistaa myös työntekijöiden osaamisen, osallistumisen ja motivoinnin. Turvallisuuskulttuuri, organisaation tapa toimia turvallisuuden suhteen, vaikuttaa turvallisuusjohtamiseen. Turvallisuustyön pitäisi olla osa jokaisen esimiehen ja työntekijän normaalia työnkuvaa. Työsuojelun asiantuntijat tukevat organisaation turvallisuustyötä.

Työturvallisuuslaki (738/2002) ei vaadi turvallisuusjohtamisjärjestelmää. Lain 10 § 1 mom. kuitenkin edellyttää että työnantajan on työn ja toiminnan luonne huomioon ottaen riittävän järjestelmällisesti selvitettävä ja tunnistettava työstä, työtilasta, muusta työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät sekä, milloin niitä ei voida poistaa, arvioitava niiden merkitys työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle. Siten se sisältää useita hyvään turvallisuusjohtamiseen kuuluvia osa-alueita.

Työnantaja vastaa kaikesta työpaikan työsuojelusta. Työturvallisuuslain mukaan työnantajan on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Työnantajan on otettava huomioon työhön, työolosuhteisiin ja muuhun työympäristöön samoin kuin työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat. Turvallisuus on pyrittävä varmistamaan jo työn ja työtilojen suunnitteluvaiheessa. Lisäksi työympäristön vaaroja ja haittoja on jatkuvasti tarkkailtava ja tarvittaessa on ryhdyttävä toimiin tapaturmien, terveysvaarojen ja muiden vaaratilanteiden selvittämiseksi ja torjumiseksi.

Työntekijöiden velvollisuus on noudattaa annettuja työ- ja toimintaohjeita. Työntekijän vastuulla on käyttää hänelle annettuja turvavarusteita. Lisäksi jokaisen työntekijän on huolehdittava omasta ja muiden työntekijöiden turvallisuudesta ja ilmoitettava esimiehelle havaitsemistaan vaaroista ja epäkohdista.

Päätös:

- palvelutasonpäättöksen voimassaoloaikana arvioidaan pelastuslaitoksen sisäiset riskit ja sen avulla arvioidaan mm. työolojen kehittämistarpeet
- pelastuslaitokselle laaditaan sisäinen turvallisuussuunnitelma
- työsuojelutoimintaa kehitetään työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamiseksi.

5.7 Kehittämispalvelut

Kehittämisyksikön tehtäviin kuuluu huolehtia pelastuslaitoksen hankkeiden ja omistajuuden hallinnasta, laatujärjestelmästä, strategiasuunnittelusta, palvelutasopäätöksen valmistelusta ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Kehittämisyksikön tehtävät toteutetaan pääsääntöisesti tiimien ja tiimityön keinoin.

Päätös:

- palvelutasopäätöskaudella pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää kansainvälistä yhteistyötä
- palvelutasopäätöskauden aikana laaditaan suunnitelma laatujärjestelmän kehittämiseksi.

6 KEHITTÄMISSUUNNITELMA JA KUSTANNUSVAIKUTUKSET

Varsinais-Suomen pelastuslaitos tuottaa palveluitaan strategialähtöisesti ja toiminnan suuntaa sekä kehittymistä seurataan mm. tasapainotetun tuloskortiston avulla. Pelastuslaitokselle on määritelty aluepelastuslautakunnassa strategian mukaiset painopistealueet ja edelleen kriittiset menestystekijät, joita päivitetään säännöllisesti toiminnan kehittämiseksi. Suunnitelma-, hanke- ja projektitasoiset kehittämiskohteet on pääsääntöisesti esitetty aikaisemmissa luvuissa. Tässä luvussa, kehittämissuunnitelma ja kustannusvaikutukset, esitellään päätökseen jo havaittuja ja tunnistettuja tarpeita perusteluineen. Tähän lukuun sisältyy olennaisesti tiedossa olevat talouteen kohdentuvat vaikutukset. Esitetty palvelutaso on toteutettavissa nykyisenkaltaisen talousarvion/budjetin puitteissa huomioiden vuosittaiset kustannusvaikutukset. Kehittämisehdotusten toteuttaminen edellyttää talousarvio määrärahojen tarkastamista.

6.1 Osaava, motivoitunut ja toimintakykyinen henkilöstö

Pelastuslaitoksen tulee turvata toimintakykynsä kaikissa tilanteissa ja olosuhteissa. Pelastuslaitoksen henkilöstömäärä on mitoitettu vastaamaan niihin lakisääteisiin velvoitteisiin ja erillisiin sopimuksiin, jotka liittyvät pelastuslakiin tai siihen olennaisesti vaikuttavaan lainsäädäntöön. Ensimmäisten toimintavuosien aikana henkilöstöä on määrätietoisesti vähennetty hallinnosta ja henkilöstömäärällistä painopistettä on kohdennettu suoraan ulkoisiin asiakkaisiin.

Operatiivisten palveluiden henkilöstömäärä on mitoitettu siten, että riskialueilla sijaitsevat päätoimisesti miehityt paloasemat kykenisivät vastaan kiireellisiin palvelupyyntöihin (hälytystehtävät) hyväksytyyn toimintavalmiusajan puitteissa huomioiden mm. savusukellusvalmius eri onnettomuustyypeissä. Nykyinen mitoitus päätoimisten asemien osalta pystyy vastaamaan tarpeisiin myös vuosilomien aikana, mutta ei äkillisten sairauspoissaolojen aiheuttamiin tarpeisiin. Käytännössä operatiivisista palveluista on vuoden jokaisena päivänä keskiarvolla yhdeksän henkilöä sairaana, pelastuslaitoksen sairauspoissaoloprosentin jäädessä kuitenkin neljään prosenttiyksikköön. Pelastuslaitos turvautuu jatkuvasti ylimääräiseen määräaikaiseen henkilöstöön säilyttääkseen päätetyn valmiustason. Lyhyellä tähtämellä asiaa voidaan korjata määräaikainen henkilöstö vakinaistamalla. Uusia kustannuksia tämä ns. varahenkilöstö ei aiheuta, sillä kyseessä on muutos nykyiseen käytäntöön.

Päätoimisten paloasemien lisäksi pelastuslaitoksella on arkipäivisin klo 8-16 päätoimista päivähenkilöstöä (palomiehet) turvaamassa lakisääteisten palveluiden

toteutumista Paimion, Someron ja Laitilan paloasemilla. Muina aikoina palveluista vastaa puolivakinaiset palomiehet (toimenpidepalkkaisia). Päiväpalomiesten nykyinen määrä ei vastaa pelastusyksikölle asetettuja vaatimuksia vaan henkilömäärää tulisi lisätä lomakaudet huomioiden asemakohtaisesti vahvuuteen 1+4. Käytännössä tämä tarkoittaisi Laitilan osalta kahden uuden henkilön palkkaamista, Paimion osalta kolmen uuden henkilön palkkaamista ja Someron osalta kahden uuden henkilön palkkaamista. Kustannusvaikutukset ovat n. 350 000 euroa vuodessa.

Palvelutasopäätöskauden aikana Varsinais-Suomen hätäkeskuksen ja Hämeen hätäkeskuksen palvelut yhdistetään. Pelastuslaitoksen on varauduttava, itsenäisesti hoitamaan ei kiireellisten tehtävien hälyttäminen ja toimintojen aikaisten tukipalveluiden tuottaminen, pelastuslaitoksen viesti- ja johtokeskuksesta myös kriisi- ja poikkeusolojen aikana. Käytännössä tämä tarkoittaa neljän henkilön lisäpalkkausta palvelutasopäätöskauden aikana.

Kehittämisehdotus palvelutasopäätöskaudella:

- selvitetään ja toteutetaan toimiva sekä kustannustehokas varahenkilöstöjärjestelmä lyhyiden määräaikaisten työsuhteiden välttämiseksi
- puolivakinaisten paloasemien päivämiehistys huomioidaan pelastuslaitoksen henkilöstösuunnitelmassa
- viesti- ja johtokeskuksen miehistys huomioidaan pelastuslaitoksen henkilöstösuunnitelmassa.

6.2 Osaavat, motivoituneet ja toimintakykyiset sopimuspalokunnat

Varsinais-Suomen aluepelastuslaitoksen alueella on 67 sopimuspalokuntaa. Sopimuspalokuntien ja pelastuslaitosten väliset palokuntasopimukset ja yhteinen aluesopimus solmittiin vuonna 2006. Sopimukset ovat osoittaneet toimivuutensa ja pääsääntöisesti pieniä tarkastuksia on vuosien kuluessa tehty muutostilanteissa.

Palokuntasopimuksia ei kokonaisuudessaan tarvitse avata uudelleen. Sen sijaan pieniä sopimustarkistuksia on tarkoituksen mukaista tehdä palvelutasopäätöskaudellakin ja tavoitteellisesti tarkentaa muutamia yksityiskohtia, kuten varustehankintoja. Toisaalta palokuntasopimusten dynaaminen osuus sisältää myös kannustepistejärjestelmän, jota ei ole vielä otettu käyttöön.

Sopimuspalokuntien hälyttäminen perustuu pääasiassa matkapuhelimiin lähetettäviin tekstiviesteihin. Kokemuksen ja tiedon perusteella voidaan osoittaa hälyttämiskiireiden olevan ajoittain useita minuutteja avuntarvitsijan odottaessa kiireellistä apua. Toisaalta

myös hälyttämisyjärjestelmän tukeutuminen ainoastaan matkapuhelinverkkoon eikä valtakunnalliseen viranomaisverkkoon ei ole perusteltua, eikä luetettavaakaan.

Kehittämisehdotus palvelutasopäätöskaudella:

- tarkastetaan palokuntasopimusten ajantasaisuus ja kannustepistejärjestelmän käyttöönotto harkitaan vapaaehtoistoiminnan turvaamiseksi ja kehittämiseksi
- sopimuspalokuntien hälyttämisyjärjestelmän selvitystyö kustannusarvioineen esitellään aluepelastuslautakunnalle osana investointisuunnitelmaa.

6.3 Toimiva, kattava ja riittävä paloasemaverkosto

Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta on kokouksessaan 15.2.2007 § 23 päättänyt, että se hyväksyy paloasemaverkosta vision 2017 jatkosuunnittelun pohjaksi siten, että jokainen yksittäinen hankesuunnitelma hyväksytään aina erikseen lautakunnassa. Visio on päivitetty aluepelastuslautakunnassa 4.5.2011 § 40.

Kaikkien paloasemien osalta on toteutettu kuntokartoitushanke, joka osoittaa sen, että kiinteistöissä on korjausvelkaa, johon on tarkoituksen mukaista reagoida mahdollisimman pian. Pelastuslaitos on ollut yhteydessä kuntiin asioiden korjaamiseksi, jotta paloasema verkko, kuntalaisten turvaverkkona voidaan säilyttää. Erittäin tärkeää tämä on myös vapaaehtoisten palokuntien toimintamotivaation säilyttämiseksi.

Päätoimisten paloasemien verkkoa ollaan supistamassa yhdistämällä Turun Jaanin ja Liedon paloasemien palvelut yhdelle asemalle sekä yhdistämällä Raision ja Naantalın paloasemien palvelut yhdelle paloasemalle. Supistaminen aiheuttaa luonnollisesti muutoksia paikka paikoin palveluiden nopeudessa. Tästä syystä nykyisessä paloasemien visiossa on huomioitu mm. Turun Kärämäen paloaseman sijainti lähelle Raision kauppakeskuskeskittymää (Mylly, Kuninkoja). Tätä puoltaa toiminnallisten näkökohtien lisäksi myös nykyisen kiinteistön peruskorjaustarve. Paloasemaverkkovisiossa ei ole otettu kehittämisenäkökulmaa E18-suunnassa Turku - Kaarina suunnalle. Tämä on kuitenkin tulossa ajankohtaiseksi alueen maankäytön toteutuessa ja mm. läheisten paloasemien (Kaarina, Kuusisto, Piikkiö) peruskorjausten lähestyessä.

Kehittämisehdotus palvelutasopäätöskaudella:

- kuntokartoituksen (EAKR) avulla laadittu toimenpidesuunnitelma kiinteistöjen korjausvelan poistamiseksi toteutetaan palvelutasopäätöskauden aikana,

- paloasemien turvallisuustavaratalomallia kehitetään palvelutasopäätöskauden aikana
- palvelutasopäätöskaudella valmistellaan yhteistyössä Kaarinan kaupungin kanssa uuden paloaseman rakentamista E18-moottoritien läheisyyteen. Kustannusvaikutukset arvioidaan valmistelutyön yhteydessä.

6.4 Toiminnan edellyttämät riittävät taloudelliset resurssit

Kahden aikaisemman palvelutasopäätöskauden talousarviot ovat seuranneet kulloinkin voimassa olevan palvelutasopäätöksen toteuttamista käyttömenojen osalta. Pelastuslaitoksen pääasialliset käyttömenot muodostuvat henkilöstöstä, vuokrasta ja ostopalveluista (sopimuspalokunnat). Käyttömenot perustuvat pääasiassa lakisääteisiin palveluihin, kun muun toiminnan menot laskutetaan täysimääräisesti palveluiden tilaajilta (esimerkiksi ensihoito, HEMS, TEMS). Palvelutasopäätös mahdollistaa talousarvioiden suunnitelmallisuuden, eikä yllättäviä kustannuksia tai suunnittelemattomia kustannuksia pääse syntymään muuten kuin ennalta-arvaamattomien suuronnettomuuksien, vastaavien pitkäkestoisten onnettomuuksien hoitamisen tai äkillisistä onnettomuuksista aiheutuneiden tehtävämäärien kasvusta syntyneistä vaikutuksista. Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen käyttömenot ovat alle maan pelastuslaitosten keskiarvon.

Pelastuslaitoksen investointimäärä on ollut toiminnan alkamisesta lähtien sama, huolimatta yleisestä kustannusten kehityksestä. Investoinneilla toteutetaan pääasiassa raskaan kalustonhankintoja ja vähäisessä määrin muita investointeihin luokiteltavia hankintoja, kuten esimerkiksi alus- ja venekalustoon sekä öljyntorjuntaan liittyviä investointeja. Raskaan kaluston poisto aika on 20 vuotta. Tällä hetkellä yli 50 raskasta ajoneuvoa ylittää poistoajan, huolimatta siitä, että ajoneuvokaluston määrä on asemakohtaisesti vähennetty minimiin. Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen investointimääräraha on alle valtakunnallisen keskiarvon, eikä vuonna 2004 määritellyllä investointitasolla kyetä ylläpitämään pelastuskalustoa toimintakykyisenä ja toimintavarmana. Yleisten kustannusten nousu raskaiden ajoneuvojen osalta on aiheuttanut pelastuslaitokselle kahdeksan vuoden aikana 200 000 euron investointimäärärahavajeen vuoden 2004 tasoon. Raskaan kaluston poistoikä on käytännössä venynyt 25 vuoteen ja aiheuttaen toiminnallisia riskejä sekä huoltokustannusten kasvua.

Öljyntorjuntavalmiuden ja merellisten toimintojen turvaamiseksi pääasiassa tarkoitettu alus- ja venekalustoa ei ole kyetty uusimaan juuri lainkaan ja öljyntorjuntavalmius on heikentynyt olennaisesti. Tähän investointimäärärahat eivät ole riittäneet kuin vähäisessä määrin.

Pelastuslaitos on kyennyt ylläpitämään kohtalaista raskaankaluston investointitasoa kuntien myöntämän investointimäärärahan lisäksi tukeutumalla valtion apuun. Huhtikuussa 2012 saadun tiedon mukaan, valtio on päättänyt jättää pelastustoimen raskaankaluston hankintavelvoitteen täysin kuntien vastuulle ja avustusmäärärahat on poistettu sisäasianministeriön kehyksestä. Tämä tarkoittaa Varsinais-Suomen pelastuslaitokselle 180 000 euron vähennystä. Samaan aikaan, myös öljyntorjuntakalustoon saatavien avustusten määrää ollaan leikkaamassa alustavien tietojen mukaan jopa 50 %. Tämä heijastuu pelastuslaitoksen lakisääteiseen veloitteeseen tuottaa öljyntorjuntaa esimerkiksi alus- ja venekalustolla. Vuositasolla tästä aiheutuu öljyntorjuntasuunnitelman investointeihin usean sadan tuhannen euron vajeen.

Kehittämisehdotus palvelutasopäätöskaudella:

- pelastuslaitoksen nettoinvestointimäärärahaa lisätään palvelutasopäätöskaudella vastaamaan aikaisempien avustusten (valtionosuudet ja öljynsuojarahasto) euromäärää vastaavalla summalla (arvio yli puoli miljoonaa euroa/vuosi).

7 PÄÄTÖKSEN VALVONTA

Aluehallintovirasto valvoo pelastustointia sekä pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja tasoa toimialueellaan. Palvelutasopäätös on toimitettava aluehallintovirastolle. Jos palvelutasopäätös on puutteellinen, aluehallintovirasto voi palauttaa asiakirjan täydennettäväksi.

Pelastuslaitoksessa palvelutason toteutumista seurataan jatkuvasti johtoryhmän toimesta. Toteutumista seurataan ensisijaisesti pelastustoimen onnettomuus-tietojärjestelmällä sekä myös muilla strategisilla mittareilla. Palvelutason toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosittain aluepelastuslautakunnalle.

8 VOIMAANTULO

Tämä palvelutasopäätös on voimassa 1.1.2013 - 31.12.2016 ja se kumoaa vuonna 2009 tehdyn palvelutasopäätöksen.

Mikäli lainsäädännöllisiä, tai muita palvelutasoon oleellisesti vaikuttavia muutoksia tapahtuu, voi aluepelastuslautakunta käsitellä tätä palvelutasopäätöstä tarvittavine muutoksineen uudelleen ja muuttaa palvelutasopäätöstä kuntia kuultuaan.